

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра загальної педагогіки та дошкільної освіти

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

«Освітній менеджмент»

(назва освітнього компонента)

підготовки магістра
(назва освітнього рівня)

спеціальності **014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)**
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми

Середня освіта. Біологія, природознавство, здоров'я людини.

(назва освітньо-професійної програми)

Силабус нормативного освітнього компонента «Освітній менеджмент» підготовки магістра, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) за освітньо-професійною програмою «Середня освіта. Біологія, природознавство та здоров'я людини.»

Розробник: Семенов Олександр Сергійович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

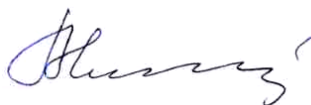

Коцун Л. О.

(прізвище, ініціали)

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Протокол № 1 від 26 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

проф. Семенов О. С.

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини); Середня освіта. Біологія, природознавство та здоров'я людини. ОР магістр	Нормативна
Кількість годин / кредитів 90/3		Рік навчання: 1
		Семестр: 1
ІНДЗ: є		Лекції: 20 год.
		Практичні: 26 год.
		Самостійна робота: 38 год.
		Консультації: 6 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		українська

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма навчання	01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини); Середня освіта. Біологія, природознавство та здоров'я людини. ОР магістр	Нормативна
Кількість годин / кредитів 90/3		Рік навчання: 1
		Семестр: 1
ІНДЗ: є		Лекції: 6 год.
		Практичні: 6 год.
		Самостійна робота: 64 год.
		Консультації: 14 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		українська

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ

Викладач	Семенов Олександр Сергійович
Науковий ступінь	доктор педагогічних наук
Вчене звання	професор
Посада	професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Телефон	+38 050 378 37 69
e-mail	semenov.oleksandr@vnu.edu.ua
Дні занять	http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi

Викладач	Алендарь Надія Іванівна
Науковий ступінь	кандидат педагогічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Телефон	+38 050 378 54 65
e-mail	Alendar.Nadiya@vnu.edu.ua
Дні занять	http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація освітнього компонента. Освітній компонент *«Освітній менеджмент»* належить до нормативних дисциплін освітньої програми та покликаний формувати у здобувачів освіти системні уявлення про функціонування закладу освіти, виробляти загальні та окремі спеціальні (фахові) компетентності, що складатимуть основу діяльності майбутнього педагога як менеджера в галузі освіти. Програмові результати, що передбачені у процесі опанування змісту освітнього компонента, спрямовані на розвиток у здобувача освіти готовності розв'язувати складні завдання організації та керівництва освітнім процесом, оволодіння інноваційними управлінськими підходами, здатності приймати відповідальні рішення щодо впливу на функціонування освітньої системи.

2. Структура курсу: лекції – 20 год., практичні – 26 год., консультації – 6 год., самостійна робота – 38 год. (3 кредити, 90 год.)

Заочна форма навчання: лекції – 6 год., практичні – 6 год., консультації – 14 год., самостійна робота – 64 год. (3 кредити, 90 год.)

3. Пререквізити і постреквізити дисципліни.

Пререквізити: зміст освітніх компонентів освітньої програми бакалаврського рівня, знання психолого-педагогічних основ розвитку та формування особистості у дитячому віці.

Постреквізити: освітні компоненти *«Психологія взаємодії»*, *«Інноваційні технології навчання біології, природознавства та основ здоров'я»*, *«Фізіологічні основи розвитку дітей з особливими потребами»*, *«Теорія та методика навчання біології»*, *«Методика позакласної та позашкільної роботи з біології, природознавства та основ здоров'я»*, педагогічні практики.

4. Мета і завдання освітнього компонента. Ознайомити здобувачів освіти з теоретичними та практичними засадами планування, організації, мотивації та контролю з метою досягнення координації людських, фінансових і технологічних ресурсів, необхідних для ефективного функціонування закладу загальної середньої освіти. Сформувані вміння аналізувати діяльність освітньої системи як об'єкта управління. Розвивати у майбутніх педагогів особистісні та професійні якості менеджера освітньої діяльності.

Завданнями вивчення освітнього компонента *«Освітній менеджмент»* є:

- сформувані в здобувачів освіти уявлення про методологічні та теоретичні основи освітнього менеджменту;
- ознайомити майбутніх професіоналів в галузі освіти з основами діяльності директора (керівника) закладу освіти;
- навчити здобувачів освіти приймати управлінські рішення, організовувати їх

реалізацію та регулювання;

- ознайомити здобувачів освіти із регуляторними основами управління якістю освіти в Україні;
- ознайомити здобувачів освіти з основами менеджменту позашкільної освіти та зарубіжним досвідом функціонування освітніх систем.

5. Результати навчання (компетентності).

Освітній компонент спрямований на формування таких **загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей:**

Інтегральна компетентність – здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі в галузі біологічної і педагогічної наук та на межі предметних галузей у процесі навчання та/або у професійній діяльності, що передбачає здатність до дослідницької та інноваційної діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 3. Здатність навчатись та застосовувати здобуті знання у педагогічній діяльності для ефективного розв’язання практичних задач.

ЗК 4. Здатність проводити науково-дослідну роботу, фіксувати, аналізувати та оцінювати її результати, генерувати на їх основі нові ідеї.

ЗК 5. Здатність планувати, розробляти й реалізовувати заходи організації та управління освітнім процесом.

ЗК 9. Здатність реалізовувати стратегію освіти сталого розвитку та екологізацію свідомості учнів та студентів засобами навчальних дисциплін.

ЗК 10. Здатність розробляти та реалізовувати власну проектну діяльність.

ФК 5. Здатність організовувати позакласну та позашкільну роботу з біології та природознавства, проводити екскурсії, здійснювати обробку даних спостережень та володіти сучасними методами моделювання та прогнозування явищ і процесів.

ФК 6. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, професійної мобільності та адаптації до нових ситуацій в якості вчителя біології, природознавства, здоров’я людини.

ФК 7. Здатність організовувати власну діяльність як складову колективної, готовність до педагогічного спілкування і творчого вирішення професійних завдань, дотримання норм професійної етики, уміння уникати конфліктів, а в разі потреби, вирішувати їх.

ФК 8. Здатність створювати оптимальне освітнє середовище для учнів та студентів різного соціально-культурно-економічного контексту, забезпечувати педагогічний супровід їх соціалізації та свідомого вибору життєвого шляху.

ФК 10. Здатність використовувати знання та сучасні технології навчання для розвитку здібностей, самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання учнів та студентів.

Опанування змісту освітнього компонента дозволяє досягти таких програмових результатів навчання:

ПРН 5. Демонструє різні способи вирішення педагогічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймає та аргументує власні рішення щодо їх розв’язання.

ПРН 11. Вміє планувати та організовувати позаурочну, позакласну та позашкільну освітню діяльність із біології, природознавства та основ здоров’я.

ПРН 12. Володіє теоретичними й методичними засадами організації занять здоров’язбережувальної спрямованості в закладах освіти, формує в учнів/студентів здоровий спосіб життя, пояснює гігієнічні основи раціонального харчування; здійснює профілактику травматизму і захворювань.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин *					
	Усього	у тому числі				
		Лекції	Практичні (семінари)	Самостійна робота	Консультації	Форма контролю/ Бали
Тема 1. Методологічні засади управління освітньою системою в умовах глобалізації.	8 / 5	2 / 0	2 / 0	3 / 4	1 / 1	ДС, ПО, СР 5 / 5
Тема 2. Освітня система як об'єкт управління.	9 / 10	2 / 2	2 / 0	4 / 7	1 / 1	ДС, ПО, СР 5 / 5
Тема 3. Діяльність суб'єктів управління освітою.	9 / 11	2 / 2	2 / 0	4 / 7	1 / 2	ДС, ПО, СР 5 / 5
Тема 4. Теоретичні основи освітнього менеджменту.	12 / 14	2 / 2	4 / 0	5 / 10	1 / 2	ДС, ПО, СР 10 / 10
Тема 5. Забезпечення результатів управлінської діяльності в освіті.	12 / 14	2 / 0	4 / 2	5 / 10	1 / 2	ДС, ПО, СР 10 / 10
Тема 6. Соціально-педагогічні аспекти освітнього менеджменту.	7 / 7	2 / 0	2 / 2	3 / 4	- / 1	ДС, ПО, СР 5 / 5
Тема 7. Управління інноваційним розвитком освітньої системи.	7 / 5	2 / 0	2 / 0	3 / 4	- / 1	ДС, ПО, СР 5 / 5
Тема 8. Управління якістю освіти.	12 / 14	2 / 0	4 / 2	5 / 10	1 / 2	ДС, ПО, СР 10 / 10
Тема 9. Менеджмент позашкільної системи освіти.	7 / 5	2 / 0	2 / 0	3 / 4	- / 1	ДС, ПО, СР 5 / 5
Тема 10. Особливості функціонування зарубіжних освітніх систем.	7 / 5	2 / 0	2 / 0	3 / 4	- / 1	ДС, ПО, СР 5 / 5
Види підсумкових робіт						Бал
Поточне опитування						65 / 65
ІНДЗ						35 / 35
Разом годин / Балів	90 / 90	20 / 6	26 / 6	38 / 64	6 / 14	100

* значення годин, балів подається у форматі: «денна форма / заочна форма»

Методи контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/РС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо, ПО – поточне опитування, ДС – дискусія, ЕО – експрес-опитування, СР – самостійна робота.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Самостійна робота передбачає опрацювання теоретичних основ матеріалу по кожній темі та рекомендованої викладачем навчальної літератури з переліку, відповідно до структури навчальної дисципліни.

Самостійна робота здобувача освіти є основним засобом засвоєння навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача, що включає:

- опрацювання теоретичних основ матеріалу, що обговорювався на лекціях. Перевірка здійснюється під час семінарів та практичних занять.

- підготовку до практичних занять, яка включає теоретичне опрацювання окремих тем або питань, що попередньо не обговорювались на лекціях та семінарах. Перевірка здійснюється під час практичних занять і оцінюється відповідною кількістю балів.

Самостійна робота здобувачів освіти спрямована на засвоєння теоретичного матеріалу та розвиток здатності до самоаналізу, усвідомлення власних зон розвитку в питаннях професійної діяльності менеджера системи освіти. У процесі підготовки теоретичних питань та виконання діагностичних методик, а також обговорення тем і отриманих результатів на практичних заняттях здобувачі освіти мають змогу визначити свої сильні і слабкі сторони і напрацювати індивідуальні програми розвитку, вдосконалення певних індивідуально-типологічних якостей та/чи управлінських стратегій.

Перелік тем, питань та завдань для самостійного опрацювання

№ з/п	Тема	Перелік питань / завдань для самостійного опрацювання	Кількість годин *
1	Методологічні засади управління освітньою системою в умовах глобалізації.	1. Філософія освіти: управлінський контекст. 2. Вплив загальнонаукових підходів на управління освітою.	3 / 4
2	Освітня система як об'єкт управління.	1. Аналіз стану діяльності освітньої системи 2. Колегіальні органи управління освітою.	4 / 7
3	Діяльність суб'єктів управління освітою.	1. Експертиза компетентності керівника закладу освіти. 2. Управління виховною роботою закладу освіти.	4 / 7
4	Теоретичні основи освітнього менеджменту.	1. Внутрішкільне управління та його функції.	5 / 10
5	Забезпечення результатів управлінської діяльності в освіті.	1. ІКТ в управлінні освітою. 2. Управління персоналом.	5 / 50
6	Соціально-педагогічні аспекти освітнього менеджменту.	1. Лідерство в освіті. 2. Етика управлінської діяльності.	3 / 4
7	Управління інноваційним розвитком освітньої системи.	1. Проаналізувати сучасні моделі освітнього менеджменту.	3 / 4
8	Управління якістю освіти.	1. Атестація закладу освіти. 2. Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти.	5 / 10
9	Менеджмент позашкільної системи освіти.	1. Управління процесами творчого зростання.	3 / 4
10	Особливості функціонування зарубіжних освітніх систем.	1. Особливості функціонування освіти країни Європи (за вибором).	3 / 4

* значення годин подається у форматі: «денна форма / заочна форма»

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання відбувається згідно з Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 29.06.2022 р.

Під час вивчення курсу передбачена можливість визнання отриманої здобувачем вищої освіти неформальної освіти як оцінку з окремих тем згідно з Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки від 29.06.2022 р.

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття – він має право на консультаціях, графік яких є попередньо узгодженим з викладачем, відпрацювати пропущені заняття та добрати відповідну кількість балів, які були визначені на дану тему заняття.

Процес вивчення освітнього компонента здійснюється за умов дотримання здобувачами освіти та викладачем Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки від 30.10.2020 р.

Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування.

Запропонований курс оцінюється за накопичувальною системою. Максимальний бал, який може отримати здобувач вищої освіти, складає 100 б., з яких 65 б. за роботу на практичних заняттях (не більше 5 б. за відповідь), та 35 б. за виконання ІНДЗ. Сума отриманих балів може бути зарахована як атестаційний бал за згодою здобувача. В разі незгоди його бали обнулюються. В такому випадку атестація здійснюється усно у формі заліку.

Оцінювання знань здобувачів освіти під час аудиторних занять

К-ть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

4 бали	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання ІНДЗ

Таблиця 6

Максимальна кількість балів	Критерії оцінювання роботи
10 балів	Актуальність обраної теми науково-педагогічного дослідження
10 балів	Чіткість формулювання мети та завдань науково-педагогічного дослідження відповідно до обраної теми
5 балів	Якість, чіткість, повнота кількісної обробки отриманих даних та аналізу результатів, обґрунтованість добору дидактичного матеріалу
5 балів	Творчий підхід до виконання ІНДЗ
5 балів	Якість оформлення роботи

35 балів	Разом
----------	-------

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Оцінка виставляється без урахування попередніх оцінок. На залік виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач. Згідно з Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 29.06.2022 р., згалом здобувач може отримати від 0 до 100 б.

Шкала оцінювання знань студентів з дисципліни, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Сутність та значення освітнього менеджменту
2. Історія становлення освітнього менеджменту.
3. Система освіти в Україні, її структура, органи державного управління освітою.
4. Державно-громадське управління освітою.
5. Світові тенденції у розвитку освіти.
6. Розвиток освіти в Україні як стратегія змін.
7. Філософія освіти: управлінський контекст.
8. Вплив загальнонаукових підходів на управління освітою.
9. Конкретнонаукові підходи в управлінні освітою.
10. Технології управління освітою.
11. Характеристика освітніх систем як об'єктів управління.
12. Діяльність громадської ради закладу освіти.
13. Діяльність педагогічної ради закладу освіти.
14. Професійна модель керівника закладу освіти.
15. Експертиза компетентності керівника закладу освіти.
16. Аналіз – функція управління закладом освіти.
17. Планування – функція управління закладом освіти.
18. Організація – функція управління закладом освіти.
19. Контроль – функція управління закладом освіти.
20. Регулювання – функція управління закладом освіти.
21. Управлінське рішення.
22. Комунікації в процесі управління.
23. ІКТ в управлінні освітою.

24. Управління персоналом.
25. Реалізація і регулювання управлінських рішень.
26. Понятійно-термінологічний апарат інноваційного управління освітою.
27. Нормативно-правова база інноваційного розвитку освіти.
28. Класифікація освітніх інновацій.
29. Етапи впровадження нововведень у закладі освіти.
30. Теоретичні основи якості освіти.
31. Оцінювання якості в системі загальної середньої освіти.
32. Атестація закладу освіти в Україні.
33. Державна підсумкова атестація.
34. Зовнішнє незалежне оцінювання.
35. Міжнародні порівняльні дослідження якості освіти.
36. Діяльність закладу позашкільної освіти як освітньої системи.
37. Системно-цільова модель управління закладом позашкільної освіти.
38. Особливості функціонування системи освіти США.
39. Якість освіти англосаксонських держав.
40. Особливості функціонування систем освіти Фінляндії, Японії, КНР.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Основна

1. Андросюк В. Педагогічний менеджмент і психодидактика: навч. посібник. Тернопільський національний економічний ун-т. Т. : Економічна думка, 2018.
2. Барабаш Ю., Пріма Р., Барабаш Ц. Освітній менеджмент: навчальний посібник. Луцьк: СНУ ім.Лесі України, 2014.
3. Верхогляд О. Розвиток американського законодавства у сфері вищої освіти в ХХ–ХХІ сторіччі. Вища школа. – 2010. – № 5/6. – С. 68–79.
4. Гуменюк Т. Сучасний менеджмент вищої освіти в умовах часу. Актуальні питання українського інформаційного простору. 2022. – № 2. – С.55-64.
5. Зливков, В., Лукомська, С. Діти війни: теоретико-методичні і практичні аспекти психологічної допомоги: Навч. пос. Київ-Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2022. 95 с.
6. Карамушка Л. М. Психологія освітнього менеджменту: Навч. посібник. — К.: Либідь, 2004.
7. Карамушка Л.М., Креденцер О.В., Терещенко К.В., Івкін В.М., Лагодзінська В.І., Ковальчук О.С. (2019). Зміст, основні характеристики організаційної культури освітніх організацій та її спеціальні функції в умовах соціальної напруженості. Актуальні проблеми психології. Том I. Випуск 51. URL: https://lib.iitta.gov.ua/718711/1/Ivkin%2051_2019.pdf
8. Кобаль В. Організацій й управління навчально-виховним процесом у початковій школі : навч. пос. Мукачево: МДУ, 2015.
9. Лунячек В. Педагогічний менеджмент: навчальний посібник. Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2015.
10. Лунячек В. Підготовка магістрів державного управління до забезпечення якості освіти: теорія та практика : монографія. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011.
11. Павлютенков Є. Основи управління школою. Х.: Вид. група «Основа», 2016.
12. Положення про загальноосвітній навчальний заклад. Інф. збірник МО України. 2016. №7.
13. Проектний менеджмент для інноваційного розвитку освітніх організацій

України: навч. посіб. для підготовки магістрів за спеціалізаціями «Управління навчальним закладом» та «Управління проектами», підвищення кваліфікації слухачів, керівників навчальних закладів/З.В. Рябова, А.Б. Єрмоленко, Т.А. Махinya та ін.; за заг. ред. академіка В.В. Олійника, маг.Ф. Фреха; НАПН України, ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти»; КультурКонтакт Австрія.— К., 2016.

14. Семенов О. Стратегія управління освітнім процесом позашкільного навчального закладу. Педагогічний пошук. – Луцьк, 2004, № 1.– С.43-46.

15. Тимошко Г. М. Організаційна культура керівника загальноосвітнього навчального закладу: теорія та практика : Монографія. Київ, 2014. 710 с. URL: http://erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/3921/1/36_%D0%9C%D0%9E%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%A0%D0%90%D0%A4%D0%AF_2014.pdf

16. Цехмістрова Г. Управління в освіті та педагогічна діагностика. Навчальний посібник для студентів ВНЗ. К.: Видавничий Дім «Слово», 2015.

Додаткова

1. Бабенко Т. Формування особистості менеджера освіти / Т. Бабенко // Директор школи. – 2007. – № 21 – 22. – С. 3–56.

2. Байбакова О. Сучасні погляди на педагогічний менеджмент / О. Байбакова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота. - 2011. - Вип. 23. - С. 13-16. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2011_23_6

3. Бєлий В. Сучасний освітній менеджмент: профанація чи впровадження / В. Бєлий // Відкритий урок. – 2009. – № 6. – С. 8–11.

4. Васильченко В. Фактори формування управлінської культури керівника сучасної школи / В. Васильченко // Управління школою. – 2005. – № 28–29. – С. 16–20.

5. Вашкулат Л. Фінансовий менеджмент / Л. Вашкулат // Директор школи. – 2004. – № 35. – С. 6–12.

6. Ващенко Л. Управління інноваційними процесами [в загальноосвітніх навчальних закладах] / Л. Ващенко // Директор школи. – 2007. – № 23–24. – С. 3–12.

7. Винничук О.Т. Педагогічний менеджмент як теорія і практика управління освітнім процесом// Актуальні проблеми управління закладами освіти в контексті стратегії модернізації освітньої галузі: колективна монографія / за загальною редакцією В.П. Кравця. Г.М. Мешко. Тернопіль : ТИПУ ім. В. Гнатюка, 2020. 310 с. С. 19-30.

8. Дарманська, І., Дарманський, С., Дичаківський, О., Сівак Н. Освітній менеджмент: навчальний посібник. Хмельницький: ХГП. 2021.

9. Ковальчук В. Мистецтво управління іншими [Концептуальні основи управлінням закладом освіти] / В. Ковальчук // Відкритий урок. – 2010. – № 4. – С. 14–15.

10. Саух І.В. Проблеми розвитку креативного менеджменту та креативної освіти в сучасних умовах// Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. – Київ: Вид-во ПВНЗ «Київський інститут бізнесу та технологій». – № 2 (40). 2019. – С. 81-85.

11. Семенов О. Порівняльний аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду формування творчо спрямованої особистості дитини у закладах неформальної освіти. Порівняльно-педагогічні студії, 2016. – № 1(27). – С. 19-25.

12. Семенов О. Управлінські засади гурткової роботи зі старшими дошкільниками в позашкільному навчальному закладі. Педагогічна освіта: теорія і практика : Зб. наук. праць / Кам'янець-Подільський національний ун-т ім. І. Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України. – Вип. 21 (2-2016). – Ч. 2. – Кам'янець-Подільський, 2016. – С.225-230.

13. Семенов О. Циклічна модель управління дошкільною освітою. Особистість у просторі виховних інновацій : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції.

19.10.2018. – Івано-Франківськ : Наір, 2018. – С.330-335

14. Сухомлинський В. Вибрані твори. Т. 4 : Павльська середня школа; Розмова з молодим директором. Київ : Рад. шк., 1976 - 1977.

Інтернет-ресурси:

Закон України «Про освіту» (2017) Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Положення про атестацію педагогічних працівників (2022) Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-22#Text>

Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (2019) Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19>

Про затвердження Порядку акредитації та ведення реєстру громадських фахових об'єднань, інших юридичних осіб, що здійснюють незалежне оцінювання якості освіти та освітньої діяльності закладів загальної середньої освіти (2022) Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0520-22#Text>